

HOOFDDOEKJES, KEPPELTJES, KRUISJES...

gepubliceerd in Hervormd Kampen 2004

De partij Leefbaar Rotterdam zou, volgens mijn ochtendkrant, het liefst alle religieuze symbolen en herkenningstekens bij overheidspersoneel verwijderd zien. En deze partij zoekt hierover het debat met alle andere partijen. Ik zou het betreffende artikel normaal schouderophalend weggelegd hebben, maar deze opinie tref ik de laatste tijd vaker in het nieuws aan. De kwestie is kennelijk – wat we noemen – actueel. De reden waarom Leefbaar Rotterdam deze opinie uitdraagt, is echter zo merkwaardig dat ik daar in deze meditatie bij stil wil staan. Het heet namelijk dat de uitstraling van een ambtenaar ‘onafhankelijk en objectief’ moet zijn. ‘Ambtenaren moeten laten zien dat zij voor iedereen klaarstaan: religieuze symbolen staan dat in de weg,’ aldus een woordvoerder.

Nu ben ik zelf niet zo weg van al die aan de weg timmerende symbolen. Ik heb geen visje achter op mijn auto, ik heb geen kruisje op mijn revers dat wijst op mijn predikantschap of mijn christen-zijn. Maar als ik daardoor hogere ogen ga gooien bij een sollicitatie als gemeente-ambtenaar dan gelovigen die wel zulke signalen uitzenden, wordt kennelijk toch een en ander niet helemaal begrepen. Dan moet ik wellicht toch maar eens een halskettinkje overwegen...

Als bestuurslid van de Encounter of Worldviews Foundation heb ik nog nooit gemerkt dat religieuze symbolen op zich een goede communicatie blokkeren. En daar kom ik toch mensen uit heel verschillende religieuze tradities tegen. Nog minder heb ik gemerkt dat aanhangers van al die verschillende godsdiensten niet ‘voor iedereen klaarstaan’. Integendeel. De ‘golden rule’ met de inhoud ‘wat jij wilt dat jou geschiedt, doe dat ook aan een ander’ blijkt in al die levensbeschouwingen centraal te staan. De aanhangers daarvan staan dan ook – in principe - voor iedereen klaar; daar hoeven ze niet eens eerst ambtenaar voor te worden. En voor een groot deel draait onze samenleving op zulke mensen, hun liefdadigheid, hun vrijwilligerswerk.

Ik ken wel uit al die tradities, inclusief die van mijzelf, de ‘die-hards’ die alleen de waarheid van hun eigen kring accepteren; die alle anderen, zelfs al noemen die zich geloofsgenoten, buitensluiten, afschrijven of erger. Maar zulke mensen onderscheiden zich niet per se door het dragen van religieuze symbolen. Dus die zeef je er met een kledingsvoorschrift ook niet uit. Dat vraagt om een andere aanpak.

Wat de door Leefbaar Rotterdam voorgestelde maatregel echter vooral suggereert, is dat een ambtenaar die religieus is – of hij dat nu al dan niet ook in zijn uiterlijk laat merken – geen onafhankelijkheid en objectiviteit uitstraalt, c.q. waarborgt. En dat wekt tegelijk de volgende suggestie, namelijk dat iemand die a-religieus is dus de optimale onafhankelijkheid en objectiviteit uitstraalt. Wie zoiets bedenkt, is niet alleen te optimistisch over de a-religieuze mens, weet niet alleen te weinig over de inhoud van levensbeschouwingen, maar schept bijna een nieuwe religie waarin de ambtenaren als priesters functioneren. Een religie die dan boven alle andere verheven zou zijn omdat hij ‘onafhankelijk en objectief’ is. Daarbij wordt de inhoud van deze begrippen trouwens in het vage gelaten. Het zal wel iets betekenen als: deze ambtenaren met hun ‘nietszeggende’ kleding garanderen een puur technische uitvoering van alle wetgeving zonder aanzien des persoons. Het enige medium dat hen zou kunnen overtreffen is waarschijnlijk een robot.

Mag ik namens alle religieuzen, van welk geloof dan ook, bedanken voor de a-religieuze ambtenaar en zijn ‘onafhankelijkheid en objectiviteit’? Ik zoek een menselijker benadering. Regels, wetten, zijn en worden door mensen gemaakt en vragen ook weer om menselijke interpretatie. De regels zijn er immers voor ons; wij zijn er niet voor de regels. Bij menselijkheid hoort ook dat iedereen handelt vanuit een bepaalde motivatie, een bepaalde bron, een bepaalde stemming. Ik heb die liever helder – voor een creatief gesprek of een echte dialoog – dan verborgen aanwezig. Ik speelde als kind al liever schak dan stratego. Bovendien: als iemand via religieuze symbolen uitkomt voor zijn geloof, kan ik hem daar ook nog eens op aanspreken. Voor de christelijke ambtenaar betekent dat in elk geval dat hij voor mij – in principe – een uitstraling heeft van ‘betrouwbaarheid en eerlijkheid’. Dat betekent o.a.: hij neemt geen steekpenningen aan, hij handelt zonder aanzien des persoons, hij trekt niemand voor, hij heeft hart voor mensen. Pure winst, dunkt mij, voor Rotterdam en het achterland daarvan.

B. Gijsbertsen